

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն Ս. Պարսկաբերդ Զարբ Գերբին թղթատարով գաւառացի Ս. Աւաշորդի ճեղքուն և աւաշորդական ճեղքապահ-ներուն ուղղած է հետեւեալ շրջաբահ-րականս.

Այս շրջաբահական կիրակի օրն եւս հանդիսաւոր կերպիւ կարգադրուեցաւ ի Մայր Եկեղեցւոյ Գուռ-Գարունի.

Կ. Պոլսի, 25 յունիս 1888

Գերազանցաւոր սիրելի

Այս օրու օտար լրերի մէջ հրատա-րակեալ գործիչ թերթ մը տեսնուած է հայերէն լեզուով, որոյ սկզբը հերթին եւս պարունակութիւնն զխոյնի կը հախառա-կին Հայոց ազգին առ Օսմանեան Պետու-թիւնն ունեցած դարտուր հաստատութեան զգալանոց եւ օտար են թուողովն.

Մեր ազգի ամեն ժամանակ վայելած է Օսմանեան Տէրութեան հայալիկան խնամե-ղենք, անոր բարձր հպանդոցն ներքեւ պահպանեցաւ իր կրօնքն, ազգութիւնն եւ ազգային աւանանդներն, անխախ-տելի հաւատաւորութիւնը ի դարձ ի վեր կապուած է Օսմանեան Գահուն, եւ ցոյց տուած է արդեաւ իւր երախտագիտու-թիւնն եւ անձնաւորութիւնն առ Տէրու-թիւնն, հետեւեալ արեւորդ է բոլոր թէ՛ այդ կարգի հրատարակութիւնը չեն կարող մեր ազգայնոց մտքերուն վրայ չորոգելն եւ ոչ ալ ազգին դարտուր համոզմուն խախ-տելով իւր հաստատութեան ընթիւնքն զինքն խտորեցնելն.

Եւ որովհետեւ մեր եւեղական ուխ-տի պարտաւորութիւնն է մեզ յանձնուած հայոյն հաւատարմութիւնն եւ անդորութեան վրայ հանել, այս առթիւն կենաւ եւ զգու-շացեալ մեր սիրելի ժողովուրդին որ այս-պիսի հրատարակութիւնը չորոգեմուն մտու գտնել իւր մէջ, քաղցրէք ձեր հայուն իւր պարտաւորութիւնն առ մեր Օսմանեան Կայսրն, Օսմանեան Համալի Կան, որ իւր գործակալութեան օրէն գտնած է իւր հան-գիստն իւր հպատակաց բարոյութեան եւ անդորութեան համար, եւ ապրիլէք առ Ամենաբարձրեան Աստուած, թաղարորն թաղարարաց, որ իւր նախախնամական հոգ-ւոր հովանոցն ներքեւ պահպանէ մեր Օ-գոստատեան Սուլթան Համալի Կայսրն ի կենդանի, անստատան պահէ Անոր Գահն, որու ներքեւ միշտ բարգաւաճած է եւ պիտի բարգաւաճէ մեր սիրելի Ազգն:

Մնացեալ ապօրինար

(Իշխ)

Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ՊԱՏԻՍԻՍԻՍ ԶՈՐ

Կիմանք թէ կրթական նախա-բարութեան կողմէ պէտք եղած հրա-մանագրերն հասած է ի Պարսկաբե-րան, Միացեալ Ընկերութեանց Մշտ-վարժարանի շարունակութեան համար:

Գահերէն մեզ ուղղեալ նամակն մը կիմանք թէ հանգուցեալ Աշգրեան Յովսէփ Էֆենդին կարելի որ կտակ մը թողած է Ս. Պարսկաբերան ունեցած եօթն կարուածոց հասոյթին, որ իւր 3,000 եգիպտ. ոսկի կը հաշուի, 100 մասի բաժնելով, հետեւեալ ազգային կտակներն ըրած է.

100ին 5 երուսաղէմի ժառանգա-ւորաց վարժարանին.

100ին 5 Կ. Պոլսոյ Ազգ. Հիւանդա-նոցին.

100ին 3 Թալատի մէջ հաստատուած աղէկացի վարժարանին.

100ին 3 Կիւսարիա գտնուած աղ-բատ վարժարանաց.

100ին 2 Ալեքսանդրիոյ Ս. Պողոս և Ս. Պետրոս վարժարանաց.

Հասոյթին 100ին 40ն ալ ընդհանուր աղէկն կտակած է առ պայմանով երբ 40 բաժնի հասոյթին 5000 ոսկի դոյա-նայ, այս դրամով հետզհետեւ կարուած-ներ պիտի գտնուին, մինչեւ որ այս կարուածներուն արժէքը 15,000 ոսկեւոյ հասնի. Այս նոր գումարին հասոյթով Արուեստանոց մը պիտի բացուի Հա-յաստանի մէջ.

Նոյնպէս ինչպէս կը տրուի մեզ Գա-հերէն թէ Կիւսարի Ս. Պետրոսեան եկեղեցւոյ նորոգութիւնն սկսած է մի քանի օրէ ի վեր. Սեւ այս նորոգու-թեան պիտի չկրնայ եկեղեցւոյ չուրջը հողերուն մը, առաջորդաբար մը եւ հիւրանոց մը, Որով պիտի շրջա-պատուի ազգային գերեզմանատունն, Այս բոլոր նորոգութեանց ծախքն ըս-տանձնած է Վսեմ. Թագաւոր փայա Յակոբեան:

Ինչպէս կերեւի, շատ բերկրաւ լու-րեր ունին երկրպագուն մայրաքաղա-քին, Հանգուցեալ Աղբանն Էֆենդիին անուն անուանալի պիտի մնայ իւր կտակաւ, որ Հեօնէի Եկեղեցւոյ է, եւ ապահով ենթ թէ իւր արձանակալիչ քորագրութիւնը պիտի ստանայ հան-գուցելոյն ժառանգորդաց աղապիրա-կան շանիւր եւ Ազգ. Վարչութեան հո-գածութեամբ:

Գովին են նաեւ Վսեմ. Թագաւոր փայալի եկեղեցւորական եւ ազգա-սիրական զոհողութիւնն և Գահարու-թիւնը, որոց նշանակը հաստատուելը կը տեսնենք. Եւ Վսեմութիւնն Ներպատին հայ գաղթականութեան բարեբաւ-րելն մին կը հանդիսանայ իրաւաբար:

Բերայի Թաղական Խորհրդոյ անդա-մերէն օմանք, գովինի նախաձեռնութեամբ մը, առջի օրը երեւելի ազգայիններէ զը-րամանակ նպատակներ հաւաքելով, աղա-սաց տունները շինել են անձամբ և այս ստատուութեան եղանակին մէջ իւրաքանչիւրին պիտոյից ըստ կարի ըստեւ չափ դրամ բաշխել են:

Ծաօր կը ծանուցանեն թէ ազգային բազմալիկաւ գաւառական մը, ԿԱՐԱ-ՊԵՏ Էմ. ՁԻՄԷՃԵԱՆ, իւր մահանա-ցուն կնքեց երէկ յՈրթագիւղ:

Հանգուցեալը ըստօրը դարէ ԺԻ վեր ընդհանուր կառավարիչ պաշտօն կը վարէր գիւղին Ս. Թաղաւանաց վարժարանին մէջ ուր սիրելի և պատ-կասելի հանգիստացած էր ամենեցուն և բազմաթիւ աշակերտներ հասուցած:

Յուշարկուցութիւնը պիտի կա-տարուի վաղը, ուրբաթ, Ժամ 8ին ի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ Օրթագիւղի:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒՆՆԵՐԻ

ԵՒ ՊԱՏՈՒՆՆԵՐԻ

Երբօրը կարգի Օսմանեան պատուա-նշան տուեցան Բերայի նախնական դատարանի պատմական ճիւղին ան-դամ Տատեան Վսեմ. Վահրամ պէյի:

Երկրական ընդունութեան եօթնորորդ ճիւղի առաջին ընկնի անուանեցաւ Բարեբերի նախորդ տէֆթերտար Նիւզէֆէ Էֆենդի:

Տերսիմի նահանգին Օվաքը գա-ւառակի գալմազամ անուանեցաւ Մուսթաֆա Նամի Էֆենդի:

ՊԱՌՈՒ ՏԸ ՀԻՐԵԻ ՄԵԿԵՆՈՒՐ

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Պառնն տը Հիւրի նախընթաց օրը մեկնեցաւ. Լոյ-տի Ռուս-ալ չորեքշաբթի, ուր մեծա-հարուստ դրամատիրով յուշարկ գնա-ցած էին աստորիական դեպքանաւան առաջին թարգման Պ. տը Գալ, թիւիչ Տը. Հակել, ընդհ. հիւպատոս Պ. Գիւ-սի, Լոյտի տնօրէն Պ. Յոսէֆ իւր բազ-մաթիւ պաշտօնատարաց հետ, Պ. Պ. Գիւսի և Յոսէֆ երկու դեղեցիկ ծաղ-կեփուններ նուիրեցին առ Պ. և Տիւրքի տը Հիւրի, ի դիմաց մայրաքաղաքի ա-ւստրիական գաղթականութեան որ շնորհապատր էր առ Պառնն Կ. Պո-լիս գտնուած պահուն իւր արքայապ-րաշխած նուիրեցուն համար, Նիւնա-պէս չորեքշաբթի գնացած էին Պ. Պ. Յոս-էֆ, Տը. Գիւսի, մին Հաւ տնօրէն Օսմ. Կայս. Պանքային և շատ մը սերտա-ւորը:

Պառնն մեկնելէ առաջ 3000 ոսկի յանձնել է աստորիական հիւպատոսա-րանին՝ մայրաքաղաքի աստորիական վարժարանին համար և 500 ոսկի ՝ Տէօյ Լիդայի ինչին՝ կոչուած հաստատու-թեան համար:

Օսմ. Կայս. Պանքային բնիչ Պ. Սիֆէյի Տիւրքի տը Հիւրի յայտնած լինելով թէ Տը. Միւլիմեհն անխաղձալան հիւսնա-դանոց մը պիտի հաստատուէ մայրաքա-ղաքին մէջ, Պառննուհին բարեհաճել է 1000 օսմ. ոսկի նուիրել ի նպատակ այդ բարեգործական հաստատութեան:

Պառնն տը Հիւրին նստած աստորիա-կան չորեքշաբթի, որ երեքշաբթի իր-կուն ճանաչալ եւա Պոլսոյ նահանգ-աւորներ, մինչեւ երէկ գիշեր Գալմազի առջեւ կը գտնուէր, որովհետեւ օդին սառնութեան պատճառաւ չէր կրցած առաջ երթալ:

Յայտնի է թէ Պառնն տը Հիւրի ծանուցեալ խնդրոյն առթիւ նախա-քաղաք իորհրդով կողմէ պատրաստուած վերջին տեղեկագիրը Վեհ. Սուլթանա-ուլթիւնն այս մասին իւր կայս. Իրա-տէն տուած լինելով, նախաքաղաք իորհրդոյն երէկ վերստին սոյն խնդրով զբաղեցաւ և իորհրդակցութեանց շա-րունակութիւնն յետագոյց յաշորը նստին:

Թուրքի կիմանալ թէ Պառնն տը Հիւրի մտադիր է հրաժարել Ռուսիոյ երկաթ-թուղեաց վարչական ժողովոյ նախա-գահութիւնն և այլու մեծաւոր իւր ունեցած բաժնեթուղթերը, կը կար-ծուի թէ Պառննն պիտի յաշորէ, իւր նախապահ յոյն վարչութեան, Պերլին-բրամական առաջնապետը հաստատու-թեանց միտն տնօրէնը:

ԵՒ ՊԱՏՈՒՆՆԵՐԻ

Երկրպագուն կառավարութիւնն հաւանած է Պ. Պալարանի կարգադրու-թեան եղանակին, որուն համեմատ խտիվական այն հրամանագրին որ կը-րօնքը ծխախոտներէ աւանդելիք տուր-քին հրատարակուած է յունիս 3ին:

Սոյն կարգադրութիւնն պիտի գործա-դրուի յառաջիկայ փետրուարի սկիզբէն:

Իւրաքանչիւր բնակիչին համար առաջին կէտ զրույց տուրք պիտի աւանդէ:

Իւրաքանչիւր ծխախոտներէ որոց ար-տածումն արտօնեալ է օսմ. Բեֆի կողմէն. տասն չորսուկէս զրույց այն ծխախոտներէ որոց արտածումն ար-տօնուած չէ:

Օսմանեան Բնաշիններու տուրքն եւս ըստ առաջին տասն զրույց որոշուած է. Օտար ծխախոտներէ եւս նոյն բա-նաշիններու տուրք պիտի աւանդէ:

Ամեն տեսակ գլանիկներէ իւրա-քանչիւր բնակիչին համար 16 զրույց տուրք պիտի աւանդէ:

ԴՈՏԱՅԻՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԻՐ

Վճարեալ ատենի պատժական ճիւ-ղին անդամներն իւրաքանչիւր պէյ, որոյ պաշտօն յանձնուած է ընելի Հայեպի և Տիւրքանիկի տնօրէն պատգաւա-կան գործերն, այսօր մայրաքաղաքն կը մեկնի. Իւրաքանչիւր պէյ նախ Հայեպի դատական գործերը պիտի ընէ և յետոյ Տիւրքանիկի երկրային տնօրէն պատժական վերաբնիչ ատենի նախա-գահ Յեթիֆ պէյի տեղ ուրիշ մը պի-տի ընտրել բերել փոխտնօրէն և յետոյ պիտի ձեռնարկէ իւր պաշտօնին:

Դատական նախաքաղաքութեան պատժական գործոց տնօրէն ճէլալ պէյի պաշտօն յանձնուած է ընելի Շերտար դատական գործերը, ճէլալ պէյ ի ծնող Շերտար պիտի ուղղուի:

ՖԵՐԻՍԵՒԵՆ ԻՇԻՄԻՆ

Սոֆիային հասած հեռագիրը կը ծանուցանեն թէ Ֆերիսեւան իշխանը, Իլէմսեպին իշխանուհին և նախարարը Սիւլթանի և Սիւլթանի երկուշաբ-թի միջոցին Սոֆիա ժամանելու են: Գա-ղաքային եւ գլխաւորական իշխանու-թիւնն և անհուն ամբար մը, յորս կը նշմարուէր բազմաթիւ կանայք, իշխա-նական թափօրին ընդ առաջ ելնելով ցնձագին կեցեցեներով ողուներն են զայն:

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒՆՆԵՐԻ

Պրանական կառավարութիւնը Պատուի Լեգէտին պատուանշանը նուիր-րած է կայս. պալատական առաջին բար-տաւոր Սիւլթան փայալին Վեհ. Սուլ-թանն արտօնած է զն. Վսեմութիւն գործածել այդ պատուանշանը:

ԱՌՈՒՆ ԵՐԱՊԱՐԱՆԻՐ

Մանուցուցեալ թէ Պ. Տոնն նոր առաջնապետութիւններ ըրած է Արիւր երկաթուղեաց շինութեան համար. Ըստ մանուկն տեղեկութեանց Թուրքի, Պ. Տոննն այս առաջնապետութիւնը ա-ւելի բարեփոխեալ են բաղադրուած իւր նախորդ առաջնապետութեանց, Մա-նուցած որ Պ. Տոննն այս անգամ միա-ցած է Գալիզու դրամական առաջնա-կարգ հաստատութեանց միտն հետ և աշխատեալ ներկայացուցած է իւր նախ-ապարի:

Նախաքաղաք իորհրդոյն իւր յա-ռաջիկայ տնօրէն մէջ պիտի զբաղի սոյն խնդրոյն ընելով խնամք:

Լ. Թուրքի կը թէ Պ. Սիֆէյի տը Հիւրին ուղեւորութեան միջոցին յեւ-րոպայ, յայտնած է Պ. Տոննն միացու-նել անգլիացի, գերմանացի և աստորիա-ցի առաջնապետը դրամատները, որոց ներկայացուցելը պիտի լինի օսմանեան վերստինքու արտօնաւոր Պ. Բոյաւ:

Պ. Սիֆէյի տը Հիւրին մայրաքա-ղաք ժամանելուն պէս, ի բազմալիկա-թեան Պ. Բոյաւ, կայս. կառավարու-թեան մատուցած է պահանջուած եւ-րաշխատութեանց վրայ հիմնեալ այս նոր առաջնապետութիւններն երկու մասի բաժնուած. առաջին՝ Նիկոլիդիային մինչեւ Պարսկ երկաթուղու շինութիւ-նը և երկրորդ՝ ասիական գծին շինու-թիւնը:

ԹՈՒՐԻՒՆՆ ԿԱՐԱՄԵՐ

Յայտնի է թէ կը թուի, երբօրը անգամ լինելով կրթական նախարա-րութեան պաշտօնատան մէջ յանձնա-ժողով մը կազմուած է որ պաշտօն ու-նի ընելի նախնական, երկրորդական և բարձրագոյն վարժարանաց ուսմանց ծրագրերն, Այս յանձնաժողովը, որ կը գումարի ընդ նախապահութեամբ Մե-հարի բարձրագոյն ժողովոյ նախապահ հիւրան Էֆենդիին, իւր աշխատութեան նախնական է, աշխի առաջն ունեցողութիւնը երկու յանձնաժողովը գրու-թիւններն, Օսմանաժողովը ալ մը կը ընէ նախնական և երկրորդական վար-ժարանաց ուսմանց ծրագրերն:

Թուրքի յայտարարելով թէ Միլիթի վարժարանին ուսմանց ծրագրերն և ի-րաւարտական վարժարանի դասա-ւանդութեանց եղանակն ու վարչու-թիւնը հիմնական փոփոխութեանց կը կարգուին, յանձնաժողովոյ ուշադրու-թիւնը կը հրաւիրէ:

ԲԱՐԱՆԻՆԻՆ

Մեծաւոր կիմանալ թէ իտալական դեսպան Պառնն Պառն Պ. Բերսելի բա-ցորդը հրահանգներ ստացել է այն մի-նչեղեպին առթիւ, որ ծագած էր գեւ-պանական և մայրաքաղաքի առաջնա-պահական միջադեպին խորհրդոյն մի-նչեւ, իտալական եկող չորեքշաբթի հա-

մար հաստատեալ քարանդակին առ-թիւ:

Այս քարանդակին վերջած չինելով տակաւին, հախառակ պաշտօնական դե-կորացիան որ կը հերքէր քարանդակի դո-րութիւնն յիշատիւ, հրաման պիտի տրուի իտալական չորեքշաբթի օրը օսմանեան նաւահանգիստներ հասնին, առաջնապահական տուրք չիվարեն:

ՃԻՒՆԸ

Երեքշաբթի օրէն ի վեր անընդհատ տեղացող ձիւնն երկ իրիկուն դադ-րեցաւ վերապէս. կը պատմուի թէ բազմաթիւ արկածներ պատահած են առաջին գիշերական փոթորիկէ ժամա-նակ. գլխաւորաբար տանց տանիքներ և որմեր փլուցն են, կարգ մը զրոյցներ կը շրջին, իւր թէ մարդկանց եւս վնաս-ները հասած լինին, առաջին ոչինչ տու-գուած է տակաւին. Պոլսոյ, Լալաթիոյ և Բերայի թրանսէյր այսօր ալ դադարեցուցած են իրենց երթևեկու-թիւնը, և կիւրեւ թէ տակաւին քանի մ'օր չպիտի կարենան բանիլ, վնաս դի-ճանքանքներ ստացած են, Հայտարար-չալի երկաթուղին բոլորովին դադար-եցուցած է իւր երթևեկութիւնը Սիւլ-թանի երկաթուղին եւս հաշիւ մէջ էր քանի երթևեկութիւն կրցած է ընել:

Աղբարանգրիւ մեկնող խոփիկէ չա-գնեան և ուրիշ թիթաւար չորեքշաբ-թի կը շրջան ճամբայ ելնել:

Բերայի, Լալաթիոյ և Պոլսոյ վա-ճառատանց և խաւովներու մեծ մասն երկի գոց էին, Պոլսոյ մեծ Շուկան մէկ քանի ժամ միայն բաց մնաց և ժամ ութին դոցուցեալ:

Վստիկի, Գաղաթիւղի և կղզիներ-ը չորեքշաբթի մէջ քանի երթևեկու-թիւն միայն կատարեցին երկի. իսկ Սիւլթանի չորեքշաբթի բնաւ չարե-ցան:

Գաղաթիւղի Գաղաթիւղի և կղզիներ-ը չորեքշաբթի մէջ քանի երթևեկու-թիւն միայն կատարեցին երկի. իսկ Սիւլթանի չորեքշաբթի բնաւ չարե-ցան:

Գաղաթիւղի Գաղաթիւղի և կղզիներ-ը չորեքշաբթի մէջ քանի երթևեկու-թիւն միայն կատարեցին երկի. իսկ Սիւլթանի չորեքշաբթի բնաւ չարե-ցան:

Գաղաթիւղի Գաղաթիւղի և կղզիներ-ը չորեքշաբթի մէջ քանի երթևեկու-թիւն միայն կատարեցին երկի. իսկ Սիւլթանի չորեքշաբթի բնաւ չարե-ցան:

Գաղաթիւղի Գաղաթիւղի և կղզիներ-ը չորեքշաբթի մէջ քանի երթևեկու-թիւն միայն կատարեցին երկի. իսկ Սիւլթանի չորեքշաբթի բնաւ չարե-ցան:

Գաղաթիւղի Գաղաթիւղի և կղզիներ-ը չորեքշաբթի մէջ քանի երթևեկու-թիւն միայն կատարեցին երկի. իսկ Սիւլթանի չորեքշաբթի բնաւ չարե-ցան:

Գաղաթիւղի Գաղաթիւղի և կղզիներ-ը չորեքշաբթի մէջ քանի երթևեկու-թիւն միայն կատարեցին երկի. իսկ Սիւլթանի չորեքշաբթի բնաւ չարե-ցան:

Գաղաթիւղի Գաղաթիւղի և կղզիներ-ը չորեքշաբթի մէջ քանի երթևեկու-թիւն միայն կատարեցին երկի. իսկ Սիւլթանի չորեքշաբթի բնաւ չարե-ցան:

Գաղաթիւղի Գաղաթիւղի և կղզիներ-ը չորեքշաբթի մէջ քանի երթևեկու-թիւն միայն կատարեցին երկի. իսկ Սիւլթանի չորեքշաբթի բնաւ չարե-ցան:

Գաղաթիւղի Գաղաթիւղի և կղզիներ-ը չորեքշաբթի մէջ քանի երթևեկու-թիւն միայն կատարեցին երկի. իսկ Սիւլթանի չորեքշաբթի բնաւ չարե-ցան:

Գաղաթիւղի Գաղաթիւղի և կղզիներ-ը չորեքշաբթի մէջ քանի երթևեկու-թիւն միայն կատարեցին երկի. իսկ Սիւլթանի չորեքշաբթի բնաւ չարե-ցան:

bo. 10 2-3

